

1 1
SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO HÀ NỘI
TRƯỜNG THPT HOÀNG CẦU

SÁNG KIẾN KINH NGHIỆM

PHÁT HUY NĂNG LỰC HỌC SINH
TRUNG HỌC PHỔ THÔNG THÔNG QUA HOẠT
ĐỘNG HỌC TẬP TÌM HIỂU DI SẢN VĂN HÓA
(Nghiên cứu học sinh khối 10 - Trường THPT Hoàng Cầu
trong chuyến đi trải nghiệm di sản văn hóa Hoàng Thành
Thăng Long)

Lĩnh vực: Lịch sử - Giáo dục địa phương

Tác giả: Đàm Phương Thanh - Giáo viên bộ môn Lịch sử

Năm học 2022 - 2023

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

ĐƠN YÊU CẦU CÔNG NHẬN SÁNG KIẾN

Kính gửi: Hội đồng Khoa học ngành Giáo dục và Đào tạo

Họ và tên	Ngày tháng năm sinh	Nơi công tác	Chức danh	Trình độ chuyên môn	Tên sáng kiến
Đàm Phương Thanh	20/05/1995	THPT Hoàng Cầu	Giáo viên	Thạc sĩ Lịch sử	Phát huy năng lực học sinh trung học phổ thông qua hoạt động học tập tìm hiểu di sản văn hóa (Nghiên cứu học sinh khối 10 - Trường THPT Hoàng Cầu trong chuyến đi trải nghiệm di sản văn hóa Hoàng Thành Thăng Long)

- Lĩnh vực áp dụng sáng kiến: Lịch sử - Giáo dục địa phương

- Ngày sáng kiến được áp dụng lần đầu hoặc áp dụng thử: Ngày 22 tháng 10 năm 2022

- Mô tả bản chất của sáng kiến :

+ Hiện nay học sinh đang thiếu sự trải nghiệm, thiếu kiến thức thực tế, vì vậy, mỗi di sản văn hóa là một cơ hội để giáo dục thế hệ trẻ, là một sợi dây gắn kết trách nhiệm và tình cảm của nhà trường với gia đình và xã hội.

+ Giải pháp của sáng kiến là tổ chức hoạt động ngoại khóa mà cụ thể là thông qua hoạt động tìm hiểu di sản văn hóa vận dụng tại trường THPT Hoàng Cầu, tạo hứng thú cho học sinh.

+ Với chủ đề Lịch sử truyền thống, nhà trường đã tổ chức cho học sinh học tập giáo dục di sản tại Di sản văn hoá thế giới Hoàng Thành Thăng Long trong ngày Thứ Bảy - 22/10/2022.

+ Với sự tham gia đầy đủ của 513 em học sinh khối 10, buổi học tập giáo dục lịch sử truyền thống đã diễn ra vô cùng thuận lợi và thành công. Các em học sinh rất hào hứng khi được tìm hiểu về lịch sử hào hùng cùng những giá trị tinh hoa của các thế hệ cha ông để lại trên chính mảnh đất nơi các em sinh ra và lớn lên.

- Những thông tin cần được bảo mật (nếu có): Không

- Các điều kiện cần thiết để áp dụng sáng kiến: Không
- Đánh giá lợi ích thu được hoặc dự kiến có thể thu được do áp dụng sáng kiến theo ý kiến của tác giả:
 - + Tạo động lực để các thầy cô giáo cùng sáng tạo đổi mới
 - + Tạo sự hứng thú cho cả thầy và trò khi vào học, học trò tập trung hơn, yêu thích môn Lịch sử hơn
 - + Học sinh phát huy được khả năng của mình, tích cực chủ động tham gia khi được giao nhiệm vụ
- Đánh giá lợi ích thu được hoặc dự kiến có thể thu được do áp dụng sáng kiến theo ý kiến của tổ chức, cá nhân đã tham gia áp dụng sáng kiến lần đầu hoặc áp dụng thử nếu có:
 - + Đa số học sinh cảm thấy giờ học sống động hơn, học sinh hào hứng hơn khi được tham gia hoạt động ngoại khóa học tập di sản văn hóa.
 - + Với những học sinh được tham gia và được khen thưởng các con tích cực hơn, chủ động hơn trong việc học.
- Danh sách những người đã tham gia áp dụng thử hoặc áp dụng sáng kiến lần đầu (nếu có): Học sinh tập thể 11 lớp khối 10 của trường THPT Hoàng Cầu.

Tôi xin cam đoan mọi thông tin nêu trong đơn là trung thực, đúng sự thật và hoàn toàn chịu trách nhiệm trước pháp luật.

Hà Nội, ngày 28 tháng 02 năm 2023

Người nộp đơn
(Ký và ghi rõ họ tên)

Đàm Phương Thanh

PHIẾU NHẬN XÉT ĐÁNH GIÁ

Họ tên tác giả: Đàm Phương Thanh

Tên đề tài: “Phát huy năng lực học sinh trung học phổ thông qua hoạt động học tập tìm hiểu di sản văn hóa (Nghiên cứu học sinh khối 10 - Trường THPT Hoàng Cầu trong chuyến đi trải nghiệm di sản văn hóa Hoàng Thành Thăng Long).”

Lĩnh vực: Lịch sử - Giáo dục địa phương

STT	Tiêu chuẩn	Điểm tối đa	Điểm HKKH chấm
1	Sáng kiến có tính mới		
1.1	Hoàn toàn mới, được áp dụng đầu tiên	30	
1.2	Có cải tiến so với giải pháp trước đây với mức độ khá	20	20
1.3	Có cải tiến so với giải pháp trước đây với mức độ trung bình	10	
1.4	Không có tính mới hoặc sao chép từ các giải pháp đã có trước đây	0	
Nhận xét: Sáng kiến có sự cải tiến với mức độ khá.			
2	Sáng kiến có tính áp dụng		
2.1	Có khả năng áp dụng trong phạm vi toàn ngành hoặc rộng hơn	30	
2.2	Có khả năng áp dụng trong đơn vị và có thể nhân ra một số đơn vị có cùng điều kiện	20	20
2.3	Có khả năng áp dụng trong đơn vị	10	
2.4	Không có khả năng áp dụng trong đơn vị	0	
Nhận xét: Sáng kiến có khả năng áp dụng trong nhà trường và một số trường khác có cùng điều kiện.			
3	Sáng kiến có tính hiệu quả		
3.1	Có hiệu quả, đem lại lợi ích kinh tế - xã hội, có tính lan tỏa	30	
3.2	Có hiệu quả, đem lại lợi ích kinh tế - xã hội	20	20
3.3	Có hiệu quả, lợi ích phù hợp với mức độ phù hợp tại đơn vị	10	
3.4	Không có hiệu quả cụ thể	0	
Nhận xét: Sáng kiến hiệu quả, đem lại sự hứng thú học cao cho học sinh.			
4	Điểm trình bày		
4.1	Trình bày khoa học, hợp lý	10	10
4.2	Trình bày chưa khoa học, chưa hợp lý	5	
Nhận xét: Trình bày đúng theo bố cục, hợp lý.			
Tổng cộng: 70 điểm Đánh giá: ☒ Đạt (≥ 70 điểm) ☐ Không đạt			

Hà Nội, ngày 20 tháng 2 năm 2023

Chủ tịch hội đồng SKKN cơ sở

Lưu Thị Lập

MỤC LỤC

A. PHẦN MỞ ĐẦU	7
I. ĐẶT VẤN ĐỀ.....	7
1. Thực trạng của hoạt động học tập qua di sản ở trường THPT.....	7
2. Tác dụng của học tập qua di sản.....	7
3. Phạm vi, giới hạn, vấn đề nghiên cứu.....	8
II. Phương pháp tiến hành.....	9
1. Cơ sở lý luận	9
2. Cơ sở thực tiễn	9
3. Biện pháp tiến hành và thời gian.....	10
4. Đóng góp của đề tài.....	10
5. Cấu trúc đề tài.....	10
B. PHẦN NỘI DUNG	11
I. Mục tiêu của đề tài.....	11
II. Các giải pháp cụ thể.....	11
1. Thu thập thông tin học sinh bằng Google Form	11
2. Tổ chức cho học sinh xây dựng các bài tập thuyết trình về di sản theo nhóm	12
3. Kết quả thực nghiệm	14
C. KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ.....	17
I. Kết luận.....	17
II. Khuyến nghị, đề xuất	18
DANH SÁCH CÁC CỤM TỪ VIẾT TẮT TRONG SÁNG KIẾN	19
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	19
PHỤ LỤC	19

A. PHẦN MỞ ĐẦU

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

1. Thực trạng của hoạt động học tập qua di sản ở trường THPT

Chương trình giáo dục phổ thông 2018 ở cấp trung học phổ thông chính thức bắt đầu với học sinh khối 10 năm học 2022 - 2023. Một trong những đổi mới về chương trình học đó là nội dung Giáo dục địa phương được coi là một hoạt động giáo dục bắt buộc đối với các em học sinh.

Với mục tiêu giúp các em học sinh “Hiểu - Yêu và có Trách nhiệm” với nơi mình sinh ra và lớn lên, nhà trường đã rất chú trọng đến việc giảng dạy và tổ chức thực hiện 08 mạch chủ đề nằm trong nội dung giáo dục địa phương do Sở Giáo dục và Đào tạo hướng dẫn.

Hiện nay, với sự phát triển mạnh của công nghệ thông tin, kiến thức không còn là “tài sản” riêng của trường học mà học sinh có thể tiếp nhận kiến thức từ nhiều nguồn khác nhau. Khi đó giáo dục đứng trước yêu cầu đổi mới một cách căn bản và toàn diện. Nội dung Đổi mới giáo dục đào tạo được thể hiện rõ trong Nghị quyết số 29 hội nghị Trung ương 8 khóa XI - Chuyển từ dạy học chủ yếu trang bị kiến thức sang hình thành năng lực và phẩm chất học sinh.

Đổi mới đồng bộ mục tiêu, nội dung, phương pháp, hình thức dạy học và kiểm tra, đánh giá theo hướng phát huy tính tích cực học tập để hình thành và phát triển các năng lực cần thiết cho học sinh. Để đáp ứng yêu cầu đổi mới có nhiều hình thức giáo dục được áp dụng, trong đó có tổ chức hoạt động học tập qua di sản trong nhà trường.

Hiện nay học sinh đang thiếu sự trải nghiệm, thiếu kiến thức thực tế, vì vậy, mỗi di sản văn hóa là một cơ hội để giáo dục thế hệ trẻ, là một sợi dây gắn kết trách nhiệm và tình cảm của nhà trường với gia đình và xã hội. Từ năm học 2012 - 2013, Bộ Giáo dục và Đào tạo phối hợp với Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Văn phòng UNESCO tại Hà Nội tiến hành các hoạt động "Sử dụng di sản văn hóa trong dạy học ở trường phổ thông" trong cả nước đặc biệt với bộ môn Lịch sử, bước đầu tạo được sự đồng hành giữa cán bộ quản lý, giáo viên và học sinh.

Di sản văn hóa, dù dưới dạng vật thể hoặc phi vật thể đều có thể sử dụng trong quá trình giáo dục, là nguồn cung cấp chất liệu để xây dựng nội dung dạy học, giáo dục. Dưới dạng công cụ, thiết bị dạy học, di sản văn hóa giúp cho quá trình học tập của học sinh trở nên hấp dẫn hơn, học sinh hứng thú học tập và hiểu bài sâu sắc hơn. Hoạt động này là sự tiếp nối các hoạt động dạy học ở trên lớp, nhằm giáo dục học sinh một cách toàn diện, góp phần hình thành nhân cách, kỹ năng sống cho học sinh. Vì thế, để mang lại hiệu quả cao cho hoạt động giáo dục qua di sản tôi đã lựa chọn và quyết định thực hiện đề tài: **“Phát huy năng lực học sinh trung học phổ thông qua hoạt động học tập tìm hiểu di sản văn hóa (Nghiên cứu học sinh khối 10 - Trường THPT Hoàng Cầu trong chuyến đi trải nghiệm di sản văn hóa Hoàng Thành Thăng Long).”**

2. Tác dụng của học tập qua di sản

2.1. Tác dụng giáo dục

- Hoạt động học tập qua di sản góp phần giáo dục tính tổ chức, tính kế hoạch, tinh thần làm chủ và hợp tác trên cơ sở những hoạt động thực tế. Điều này được thực hiện cơ

bản dựa trên sự tự nguyện, tự giác của học sinh cộng với sự giúp đỡ của giáo viên sẽ động viên học sinh nỗ lực hết mình giải quyết vấn đề đặt ra.

- Hoạt động giáo dục qua di sản làm cho quá trình dạy và học bộ môn thêm phong phú đa dạng, làm cho việc học tập của học sinh thêm hứng thú sinh động, đó là điều kiện để phát triển khả năng, năng lực sẵn có của học sinh. Qua đó, học sinh có điều kiện tự làm, tập dượt phát huy óc sáng tạo, tự tin ở mình, có thể dám nghĩ dám làm.

2.2. Tác dụng bồi dưỡng

- Hoạt động giáo dục qua góp phần củng cố, bổ sung kiến thức cho học sinh. Thông qua hoạt động này, kiến thức học sinh thu nhận được sẽ sâu sắc hơn. Trong khi tiến hành hoạt động, học sinh được tự mình nghiên cứu, tự mình tìm hiểu vấn đề và tranh luận với bạn bè trong sự cân nhắc kỹ lưỡng. Chính vì thế, hoạt động này góp phần đắc lực trong việc phát triển trí lực và khả năng sáng tạo của học sinh.

- Vì điều kiện thời gian, trong chương trình học tập trên lớp có những phần giáo viên không thể giới thiệu hết được. Thông qua việc tổ chức thực hiện hoạt động học tập qua di sản thì kiến thức của học sinh sẽ được mở rộng thêm. Học sinh có thể thu nhận được kiến thức dưới nhiều hình thức như: nhóm thảo luận trực tuyến, biểu mẫu điều tra trực tuyến, các bài thuyết trình ...

2.3. Tác dụng giáo dục kỹ năng tổng hợp, định hướng nghề nghiệp

Qua hoạt động học tập qua di sản, học sinh được phát huy một số năng lực như: tập nghiên cứu một vấn đề, thuyết minh trình bày trước đám đông, tập sử dụng những dụng cụ, thiết bị thường gặp trong đời sống, những máy móc từ đơn giản tới hiện đại... qua đó sẽ nảy nở ở học sinh tình cảm nghề nghiệp và bước đầu có ý thức về nghề nghiệp mà học sinh sẽ chọn trong tương lai.

2.4. Hoạt động học tập qua di sản là điều kiện thuận lợi để giáo viên có thể thử nghiệm các phương pháp, kỹ thuật dạy học, ứng dụng công nghệ thông tin

Qua việc tổ chức hoạt động học tập qua di sản, giáo viên có điều kiện tốt để thực hiện và kiểm tra các kết quả nghiên cứu của mình, tìm hiểu tâm lý và nhu cầu nhận thức của người học, là cơ hội để giáo viên có thể khai thác những phần mềm dạy học, các ứng dụng web nhằm mang lại hiệu quả cao trong dạy học.

3. Phạm vi, giới hạn, vấn đề nghiên cứu

3.1. Phạm vi nghiên cứu

- Giáo viên giảng dạy môn Lịch sử trường THPT Hoàng Cầu, Đống Đa, Hà Nội.
- Học sinh khối 10, trường THPT Hoàng Cầu, Đống Đa, Hà Nội.

3.2. Giới hạn nội dung nghiên cứu

- Hoạt động học tập tìm hiểu di sản: Phát huy năng lực cho học sinh THPT thông qua hoạt động học tập qua di sản văn hóa (ví dụ cụ thể trải nghiệm di sản văn hóa Hoàng Thành Thăng Long)

3.3. Vấn đề nghiên cứu của đề tài

- Nghiên cứu về hoạt động học tập qua di sản ở trường THPT, cụ thể là học sinh khối 10 tại Trường THPT Hoàng Cầu, Đống Đa, Hà Nội.

II. Phương pháp tiến hành

1. Cơ sở lý luận

Hình thức tổ chức dạy học là một thành tố trong cấu trúc của quá trình dạy học. Hình thức tổ chức dạy học được hiểu là cách tổ chức sắp xếp và tiến hành quá trình dạy học. Nó còn được coi là cách sắp xếp tổ chức các biện pháp sư phạm thích hợp, nó thay đổi tùy thuộc vào mục đích, nhiệm vụ dạy học, mối quan hệ giữa giáo viên và học sinh, quan hệ giữa học sinh với nhau, theo số lượng người học, theo không gian diễn ra quá trình dạy học, theo cơ sở vật chất, thiết bị kỹ thuật phục vụ cho quá trình dạy học.

Hệ thống hình thức tổ chức dạy học ở trường trung học phổ thông gồm có các hình thức chủ yếu sau: Hình thức lớp - bài (lên lớp), dạy học theo nhóm, tự học, thực hành, giúp đỡ riêng (phụ đạo), hoạt động ngoại khoá, tham quan học tập, trò chơi, kể chuyện, nghiên cứu khoa học. Ngoài ra, dựa theo thành phần học sinh người ta còn phân thành dạy học cá nhân, dạy học theo lớp, dạy học theo nhóm.

Theo quan điểm hiện đại về dạy học (dạy học bằng hoạt động, thông qua hoạt động của học sinh) thì việc tổ chức dạy học thực chất là tổ chức cho học sinh hoạt động tự lực thông qua đó chiếm lĩnh tri thức, kỹ năng, phát triển năng lực và hình thành thái độ. Trong mỗi hình thức tổ chức dạy học lại có nhiều cách thức tổ chức hoạt động của học sinh. Lựa chọn hình thức tổ chức hoạt động phải tùy thuộc vào mục đích, nội dung, phương tiện dạy học và trình độ học sinh. Mỗi hình thức tổ chức dạy học có ưu điểm riêng, đáp ứng được việc thực hiện một số mặt trong mục tiêu chung của dạy học lịch sử. Việc phối hợp khéo léo, hài hòa các hình thức tổ chức dạy học sẽ mang lại hiệu quả cao, tạo ra một chất lượng toàn diện ở học sinh.

Do sự hạn chế của thời gian lên lớp trong chương trình chính khoá, đồng thời với sự gia tăng không ngừng của tri thức đã sớm xuất hiện mâu thuẫn giữa nhu cầu nhận thức của học sinh với tính kế hoạch của chương trình. Để giải quyết mâu thuẫn này, người ta tổ chức các hoạt động ngoại khoá nhằm tạo điều kiện cho mỗi học sinh có thể mở rộng, đào sâu kiến thức, phát triển những hứng thú, năng lực cá nhân và kích thích thiên hướng của các em về một mặt hoạt động nào đó.

Hoạt động học tập thông qua di sản là một hình thức tổ chức dạy học có đặc điểm:

- Là một hoạt động ngoại khoá được thực hiện ngoài giờ học, nó không mang tính bắt buộc mà tùy thuộc vào hứng thú, sở thích, nguyện vọng của mỗi học sinh trong khuôn khổ khả năng và điều kiện tổ chức có được của nhà trường.

- Hoạt động học tập qua di sản có thể được tổ chức dưới nhiều dạng: Dạng tập thể cả lớp, dạng nhóm theo năng khiếu, dạng học tập, dạng vui chơi, dạng thường kì, dạng đột xuất nhân những dịp kỉ niệm hay lễ hội.

- Hoạt động học tập qua di sản có thể được tổ chức theo những hình thức như: tổ ngoại khoá; câu lạc bộ khoa học; dạ hội khoa học; dạ hội nghệ thuật .v.v...

- Nội dung cho hoạt động học tập qua di sản rất đa dạng, bao gồm cả mặt văn hoá, khoa học công nghệ, kỹ thuật... nhằm giúp học sinh mở rộng, đào sâu, làm phong phú thêm những điều đã được học trong các giờ chính khoá của môn học tương ứng.

Để tiến hành các hoạt động học tập qua di sản đạt hiệu quả tốt đẹp đòi hỏi phải có sự tổ chức chặt chẽ, tỉ mỉ của giáo viên, sự giúp đỡ của nhà trường, của hội cha mẹ học sinh và những tổ chức đỡ đầu, kết nghĩa... bên cạnh đó, giáo viên cần động viên được sự tham gia nhiệt tình của tập thể học sinh, của mỗi cá nhân, cần tạo dựng được những hạt nhân nòng cốt trong mỗi dạng hoạt động này.

2. Cơ sở thực tiễn

Để nhận biết thực trạng tổ chức hoạt động học tập qua di sản ở các trường THPT, qua thực tế giảng dạy ở trường THPT kết hợp với tiến hành điều tra ở một số trường THPT thuộc các khu vực lân cận kết quả cho thấy:

Tại nhiều trường THPT hoạt động học tập qua di sản đã nhiều năm không tổ chức được, số trường tổ chức được hoạt động này còn rất ít.

Gần đây, về mặt nhận thức nhiều giáo viên đã nhận thấy tầm quan trọng của các hoạt động ngoại khóa nên thường xuyên tổ chức hoạt động này dưới nhiều hình thức khác nhau.

Học sinh ở cấp học THPT thích thể hiện mình và muốn khẳng định mình nên các em rất hào hứng với các hoạt động học tập và tham gia rất tích cực với số lượng đông đảo.

Tuy nhiên vẫn còn một số cán bộ, giáo viên, phụ huynh và học sinh chưa nhìn một cách đúng đắn vai trò của hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp nên trong quá trình chỉ đạo, quản lý và tổ chức các hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp còn nhiều hạn chế, hình thức hoạt động còn đơn điệu, công tác phối kết hợp còn chưa hiệu quả. Hơn nữa nhiều giáo viên chỉ chú trọng vào công tác chuyên môn nên chưa có nhiều kinh nghiệm trong việc tổ chức các hoạt động học tập qua di sản. Do vậy việc tổ chức các hoạt động này còn hình thức, đơn điệu, nhàm chán và chưa thu hút được nhiều học sinh tham gia.

Cơ sở vật chất của nhiều nhà trường còn thiếu nhất là các trường ở vùng sâu, vùng xa và vùng nông thôn kể cả phục vụ cho hoạt động chính khóa và ngoại khóa.

Ở nhiều trường nguồn kinh phí dành cho các hoạt động ngoại khóa còn ít nên việc tổ chức gặp nhiều khó khăn.

Ngoài ra học sinh THPT đã có sự phân hóa trong quá trình học tập, các em tập trung hơn vào nhóm các môn phục vụ thi THPT QG nên nhiều khi không quan tâm đến các hoạt động ngoài giờ lên lớp.

3. Biện pháp tiến hành và thời gian

3.1. Biện pháp tiến hành

- Thực nghiệm đối với học sinh khối 10 trường THPT Hoàng Cầu, Đống Đa, Hà Nội.
- Phương pháp điều tra, khảo sát; phân tích, phân loại; so sánh, đối chiếu.

3.2. Thời gian

- Thời điểm bắt đầu: Từ đầu năm học 2022 - 2023
- Thời gian hoàn thành: Tháng 2 năm 2023

4. Đóng góp của đề tài

- Đề xuất được phương pháp xây dựng và tổ chức hoạt động giáo dục qua di sản cho học sinh trường THPT theo hướng phát huy năng lực học sinh.
- Là tài liệu tham khảo cho giáo viên môn Lịch sử và các môn học khác.

5. Cấu trúc đề tài

Cấu trúc đề tài gồm các phần:

A. PHẦN MỞ ĐẦU**B. PHẦN NỘI DUNG****I. Mục tiêu của đề tài****II. Các giải pháp cụ thể**

1. Thu thập thông tin của học sinh bằng Google Form
2. Tổ chức cho học sinh xây dựng các bài tập thuyết trình về di sản theo nhóm.
3. Kết quả thực nghiệm

C. KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ**B. PHẦN NỘI DUNG****I. Mục tiêu của đề tài**

- Giúp cho giáo viên tự trau dồi kiến thức, nâng cao năng lực chuyên môn phục vụ cho công tác giảng dạy.

- Bồi dưỡng cho học sinh năng lực tự học, trước hết ở các môn khoa học xã hội không chỉ đơn thuần từ sách giáo khoa, mà còn được khai thác từ nhiều nguồn như báo, tạp chí, niên giám thống kê, các trang điện tử,... Từ đó bồi dưỡng thêm cho các em khả năng tự học suốt đời để tự hoàn thiện bản thân.

- Với hoạt động học tập qua di sản giúp giáo viên và học sinh phát huy một số năng lực như: năng lực sử dụng công nghệ thông tin, năng lực tư duy tổng hợp theo lãnh thổ, năng lực học tập tại thực địa, năng lực giao tiếp, hợp tác,... Qua đó góp phần đặc lực trong việc phát triển và hoàn thiện trí lực và khả năng sáng tạo của học sinh. Đặc biệt trong xã hội hiện đại năng lực giao tiếp có ý nghĩa hết sức quan trọng để thể hiện bản thân và khẳng định bản thân. Làm tốt các hoạt động này giúp các em học sinh tự tin hơn vào bản thân và giúp các em giải phóng được những thế mạnh tiềm ẩn của riêng mình.

Thông qua hoạt động học tập qua di sản góp phần tăng thêm tinh thần đoàn kết, gắn bó giữa các thành viên trong lớp, trong trường từ đó giáo dục tinh thần tương thân tương ái giúp đỡ nhau khi khó khăn không chỉ trong học tập mà còn ở tất cả các lĩnh vực của cuộc sống.

Hơn nữa các hoạt động này còn giúp học sinh mở rộng, đào sâu kiến thức môn Lịch sử, giúp các em có nhận thức đầy đủ về vai trò môn Lịch sử trong trường phổ thông vì vậy góp phần nâng cao vị thế của môn học mà trước đây vẫn bị coi là “môn phụ”.

Hoạt động học tập qua di sản góp phần tăng thêm hứng thú học tập môn Lịch sử và bước đầu giúp học sinh THPT xác định được các môn thể mạnh để có định hướng tốt trong các kì thi THPTQG và định hướng được cơ bản các nghề nghiệp liên quan.

Thông qua hoạt động học tập qua di sản còn giúp giáo viên hiểu rõ hơn về tình hình học tập, thế mạnh của từng học sinh từ đó sẽ có biện pháp phân loại, giúp đỡ học sinh kịp thời. Qua đó còn tăng thêm hiểu biết, hình thành và phát triển tình cảm thân thiện giữa giáo viên và học sinh.

II. Các giải pháp cụ thể

Nhằm tạo hứng thú học tập, phát huy tính tích cực, và chú trọng vào việc xây dựng những kĩ năng cần thiết cho học sinh, tôi đã tiến hành một số phương pháp sau:

1. Thu thập thông tin học sinh bằng Google Form

Google form là một ứng dụng hữu ích trong các ứng dụng do Google xây dựng và phát triển. Với mục đích chính là để tạo Form đăng ký, khảo sát online. Trong quá trình tổ chức sự kiện, vấn đề quản lý người đăng ký như truyền thống thường gây khó khăn và khó kiểm soát.

Việc sử dụng biểu mẫu Google mang lại những lợi ích sau:

- Cho phép nhận các câu trả lời nhanh chóng. Có thể áp dụng vào những công việc như: Lên kế hoạch cho chuyến cắm trại tiếp theo, quản lý đăng ký sự kiện, chuẩn bị một cuộc thăm dò nhanh, thu thập địa chỉ email cho bản tin, tạo một trò chơi giải đố nhanh ...

- Tạo bảng khảo sát bằng kiểu trình bày ta có thể sử dụng ảnh hoặc biểu trưng của riêng của mình, hỏi và đáp theo nhiều cách: Chọn từ một loạt các tùy chọn câu hỏi, từ câu hỏi trắc nghiệm đến danh sách thả xuống theo thang tuyến tính. Thêm hình ảnh và video trên YouTube hoặc sáng tạo hơn bằng tính năng phân nhánh trang và logic bỏ qua câu hỏi.

- Tạo hoặc phản hồi nhanh chóng: Biểu mẫu có tính phản hồi. Điều này đồng nghĩa với việc ta có thể dễ dàng (và khéo léo) tạo, chỉnh sửa cũng như phản hồi biểu mẫu trên màn hình lớn và nhỏ.

- Biểu mẫu có thể được sắp xếp và phân tích một cách linh hoạt: Các câu trả lời cho bản khảo sát của bạn được thu thập gọn gàng và tự động trong Biểu mẫu với thông tin phản hồi và biểu đồ trong thời gian thực. Ngoài ra, hãy cân nhắc thêm dữ liệu của bạn bằng cách xem tất cả nội dung của dữ liệu trong Trang tính.

- Biểu mẫu cho phép hợp tác cùng xây dựng phát triển. Người lập biểu mẫu có thể thêm cộng tác viên để cho phép bất kỳ ai như bạn bè, bạn học, đồng nghiệp... cùng xây dựng biểu mẫu. Việc này cho phép hướng tới một cộng đồng học tập tương tác và xây dựng năng lực hợp tác của học sinh.

Trên cơ sở tính năng của Google Form, trước khi tiến hành tổ chức hoạt động học tập qua di sản giáo viên có thể xây dựng biểu mẫu điều tra để thu thập thông tin liên lạc của học sinh, tìm hiểu những vấn đề mà học sinh quan tâm, những nội dung mà người học có nguyện vọng tìm hiểu thêm để từ đó xây dựng nội dung các hoạt động cho phù hợp. Đồng thời tạo tâm thế tích cực chủ động cho học sinh khi tham gia vào các hoạt động này. Việc này nếu chỉ tiến hành bằng phương pháp điều tra với phiếu điều tra truyền thống sẽ mất rất nhiều công sức và thời gian để cung cấp và xử lý số liệu thu được.

Giáo viên có thể thiết kế biểu mẫu điều tra, thông báo tới học sinh và cấp link rút gọn trên bảng tin của trường để toàn bộ học sinh có thể tham gia qua đó thu thập được đông đảo ý kiến của học sinh.

Sau khi học sinh hoàn thành biểu mẫu, giáo viên có thể trích xuất thông tin điều tra ở dạng bảng tính để khai thác và xử lý thông tin.

2. Tổ chức cho học sinh xây dựng các bài tập thuyết trình về di sản theo nhóm.

Trên cơ sở thông tin Google Form, giáo viên chia nhóm cho học sinh chuẩn bị các bài thuyết trình theo các mảng mà học sinh quan tâm. Làm việc theo nhóm là cách học cho phép tất cả các thành viên trong nhóm giải quyết một cam kết làm việc được mô tả rõ ràng, không được giáo viên dẫn dắt trực tiếp mà chỉ nhờ vào sự hợp tác chặt chẽ và sự phân công công việc trong nhóm. Vì vậy, mỗi thành viên trong nhóm tự ý thức được phải cố gắng hết mình không phải chỉ vì thành tích cá nhân mà còn vì thành công của cả nhóm. Phương pháp làm việc theo nhóm nâng cao được tính trách nhiệm của từng thành viên. Do mỗi thành viên trong nhóm được phân công thực hiện một vai trò nhất định, một công việc và trách nhiệm cụ thể. Trách nhiệm của mỗi thành viên là yếu tố quyết định việc thành công hay thất bại của nhóm. Việc giáo viên giao nhiệm vụ chuẩn bị các bài thuyết trình theo nhóm sẽ tạo điều kiện để học sinh phát triển tốt năng lực giao tiếp, hợp tác, sử dụng công nghệ thông tin ...

Học sinh khối 10 Trường THPT Hoàng Cầu, Đống Đa, Hà Nội tham gia trải nghiệm hoạt động học tập qua di sản tại Hoàng Thành Thăng Long

Học sinh tham gia trả lời phỏng vấn tại Hoàng Thành Thăng Long

Học sinh nghe thuyết minh về lịch sử của Hoàng Thành Thăng Long

3. Kết quả thực nghiệm

3.1. Mục đích thực nghiệm

Từ kinh nghiệm tổ chức các hoạt động ngoại khoá cùng với việc ứng dụng các giải pháp đã đề ra ở trường THPT Hoàng Cầu để kiểm chứng chất lượng, hiệu quả của việc học tập qua di sản theo định hướng phát huy năng lực học sinh. Trên cơ sở đó có những bổ sung, điều chỉnh hợp lý và có những đề xuất để nâng cao chất lượng dạy và học bộ môn Lịch sử nói riêng và hoạt động dạy học trong nhà trường nói chung.

- Đánh giá về mặt tâm lý sư phạm để kiểm chứng tính khả thi của việc ứng dụng các giải pháp tổ chức học tập qua di sản theo hướng mới.

- Kiểm tra lại mục đích, nhiệm vụ mà đề tài đã đặt ra.

3.2. Nguyên tắc thực nghiệm

- Đảm bảo tính khoa học, khách quan bám sát theo nội dung và chương trình SGK bộ môn Lịch Sử do Bộ Giáo dục - Đào tạo phát hành.

- Việc tổ chức các hoạt động phải tôn trọng thời khoá biểu của nhà trường, không làm ảnh hưởng đến hoạt động dạy và học.

- Đảm bảo khảo sát đúng đối tượng là học sinh khối 10, trường THPT Hoàng Cầu

3.3. Cách thức tổ chức thực nghiệm

Ngay vào đầu năm học 2022 - 2023, tôi đã tiến hành thống kê và đánh giá thực trạng của các hoạt động ngoại khoá liên quan đến bộ môn Lịch sử tại trường THPT Hoàng Cầu. Kết luận chung là các buổi hoạt động ngoại khoá được tổ chức còn ít, chất lượng chưa cao; nội dung ngoại khoá chưa được chú ý duy trì cho toàn bộ quá trình trước, trong và sau buổi ngoại khoá. Các hoạt động trải nghiệm sáng tạo cho học sinh nếu có chủ yếu thiên nhiều về các hoạt động thăm quan. Việc hình thành và phát triển năng lực của học sinh chưa được đầu tư đúng mực.

Sau khi tổ chức hoạt động học tập tìm hiểu di sản Hoàng Thành Thăng Long, Hà Nội; tôi tiến hành điều tra đối với học sinh (sử dụng biểu mẫu điều tra Google Form); với câu hỏi như sau:

Cảm nhận của em về hoạt động học tập qua di sản Hoàng Thành Thăng Long em đã tham gia?

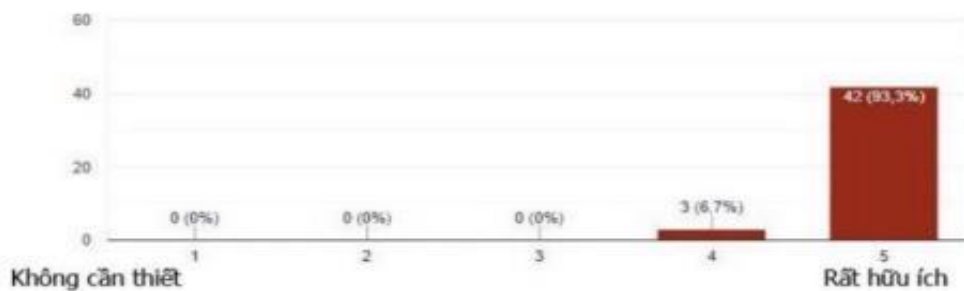
	1	2	3	4	5	
Không cần thiết	☐	☐	☐	☐	☐	Rất hữu ích

Những hoạt động ngoại khoá tương tự có nên được tổ chức thường xuyên không? *

- ☐ Có
- ☐ Không
- ☐ Mục khác:

GỬI

Cảm nhận của em về hoạt động học tập qua di sản văn hóa Hoàng Thành Thăng Long em đã tham gia?

Những hoạt động ngoại khoá tương tự có nên được tổ chức thường xuyên không?

✓ *Đánh giá kết quả thực nghiệm*

Toàn bộ học sinh khối 10 có hứng thú với các hoạt động học tập qua di sản Hoàng Thành Thăng Long. Các em thực sự cảm thấy việc học tập theo hướng mới thực sự hữu ích và việc tiếp nhận kiến thức rất dễ dàng. Tâm thế "sợ kiến thức" cơ bản không còn, có mong muốn duy trì những hoạt động tương tự.

** Nguyên nhân:*

Kết quả rất khả quan vì nhà trường đã vận dụng những giải pháp mới và sinh động vào các hoạt động, khơi dậy được trí tò mò tiếp cận những điều mới mẻ từ người học. Việc ứng dụng CNTT được đẩy mạnh đã giúp người học tiếp cận tới những hoạt động hiện đại, thông tin đa phương diện, tăng tính tương tác và sức lôi cuốn cho các hoạt động ngoại khoá nói chung và học tập qua di sản nói riêng.

- Qua thực tế tiến hành tổ chức buổi học tập, tôi nhận thấy học sinh đón nhận các hoạt động một cách hoàn toàn chủ động và có hứng thú, không khí của các buổi hoạt động sôi nổi và thoải mái hơn dẫn đến học sinh nắm vững và khắc sâu kiến thức nhanh và hình thành những kỹ năng mềm tốt hơn. Qua việc thăm dò ý kiến học sinh, tôi thấy các em cũng rất thích những hoạt động này. Các em tham gia hoạt động rất hăng hái. Việc cung cấp kiến thức theo định hướng phát triển năng lực của người học có tác dụng rất tốt trong việc tạo động lực thúc đẩy học sinh tìm hiểu và nghiên cứu nội dung học tập. Những phương pháp này đã tạo ra chất lượng tốt cho hoạt động học tập ngoài giờ ở trường và quan trọng hơn cả là bồi dưỡng tình yêu của học sinh đối với bộ môn Lịch Sử nói riêng, các bộ môn khác nói chung. Hoạt động này cũng góp phần xoá bỏ ngăn cách xấu giữa thầy và trò hướng tới xây dựng một cộng đồng học tập tích cực và hiện đại.

C. KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ

I. Kết luận

Các bộ môn Khoa học Xã hội nói chung và bộ môn Lịch sử nói riêng là những môn học có vai trò quan trọng trong việc cung cấp kiến thức, hình thành thế giới quan khoa học và giáo dục tư tưởng chính trị cho học sinh. Việc nâng cao hiệu quả dạy học các bộ môn này có một ý nghĩa hết sức thiết thực trong bối cảnh hiện nay. Để việc dạy học đạt kết quả cao, các cấp có thẩm quyền cần tuyên truyền nâng cao nhận thức của toàn xã hội về các bộ môn này, nâng cao vị trí của môn học trong nhà trường, trong các kì thi, đầu tư thêm những trang thiết bị hỗ trợ cho việc dạy học các bộ môn khoa học xã hội nhất là các phương tiện nghe nhìn, phim tài liệu lịch sử, kết nối Internet tốc độ cao.

Đối với giáo viên dạy bộ môn Lịch sử, cần nâng cao nhận thức và trách nhiệm của bản thân trong mỗi tiết dạy. Việc tổ chức các hoạt động theo hướng ứng dụng mạnh CNTT và truyền thông có một ý nghĩa tích cực nhất là trong việc giúp học sinh có tâm thế thoải mái và vui vẻ trong và ngoài giờ học chủ động tiếp cận tài liệu và ghi nhớ kiến thức một cách có hệ thống, góp phần quan trọng trong quá trình thực hiện đổi mới phương pháp dạy học theo hướng tích cực lấy học sinh làm trung tâm.

Mục đích của việc tổ chức các hoạt động ngoại khoá theo hướng mới này là vừa tạo ra không khí sôi nổi trong dạy học, tạo thêm hứng thú cho học sinh, xây dựng tình yêu của người học đối với bộ môn Lịch sử. Như vậy, sáng kiến của tôi đã đi đúng hướng, góp phần nâng cao hiệu quả dạy học các bộ môn KHXH nói chung và bộ môn Lịch sử nói

riêng đồng thời trở thành học liệu tham khảo cho học sinh, sinh viên, giáo viên và những người yêu thích các bộ môn này cũng như khao khát định hướng tiếp cận Internet một cách khoa học, đúng đắn và hữu ích.

II. Khuyến nghị, đề xuất

Để làm tốt vấn đề này, tôi có một số đề xuất sau :

- Giáo viên cần có trình độ chuyên môn vững vàng, có khả năng khái quát hóa kiến thức tốt và kỹ năng sử dụng các công cụ web thành thục. Tích cực xây dựng và số hoá các nguồn học liệu. Đồng thời giáo viên cũng cần có kỹ năng quản lý học sinh trong các hoạt động ngoại khóa, tránh tình trạng lộn xộn và mất an toàn.

- Học sinh cần có điều kiện tiếp cận Internet với máy tính hoặc điện thoại thông minh.

- Nhà trường cần chú trọng bổ sung các phương tiện dạy học phục vụ cho các giờ học có ứng dụng web, đường truyền Internet tốc độ cao.

Tôi hi vọng với những nội dung trình bày trên sẽ góp một phần nhỏ vào việc đổi mới phương pháp dạy học để nâng cao chất lượng và hiệu quả dạy học đồng thời xây dựng một cộng đồng học tập tích cực trong nhà trường.

Trong khoảng thời gian ngắn thực hiện, một số vấn đề tương đối mới với tôi nên bản sáng kiến của tôi chắc chắn không tránh khỏi những thiếu sót. Tôi rất mong nhận được sự đóng góp của các thầy cô, các đồng chí, đồng nghiệp để hoàn thiện hơn những tâm huyết của mình.

Tôi xin trân trọng cảm ơn!

Hà Nội, ngày 28 tháng 02 năm 2023

Tác giả

Đàm Phương Thanh

DANH SÁCH CÁC CỤM TỪ VIẾT TẮT TRONG SÁNG KIẾN

1. Khoa học xã hội - KHXH
2. Trung học phổ thông - THPT
3. Công nghệ thông tin - CNTT
4. Trung học phổ thông quốc gia - THPTQG
5. Sách giáo khoa - SGK

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hướng dẫn sử dụng Google Form: <http://rces.info/sinh-vien-kinh-te-nckh>
2. Tổ chức hoạt động ngoại khoá hiệu quả: tailieu.vn
3. Dạy và học môn Lịch Sử - phải có những thay đổi mạnh mẽ: Dantri.com.vn
4. Sử dụng di sản trong dạy học ở trường phổ thông:
<http://giaoducphothong.edu.vn>
5. Di sản văn hoá giúp học sinh hứng thú trong học tập: <https://baomoi.com>

PHỤ LỤC

MỘT SỐ HÌNH ẢNH CỦA THẦY VÀ TRÒ TRƯỜNG THPT HOÀNG CẦU TẠI HOÀNG THÀNH THĂNG LONG

